

PATVIRTINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Klevelis“ direktoriaus
2025 m. rugpjūčio 20 d. įsakymu Nr. V-64

PRITARTA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Švietimo ir sveikatos departamento
Švietimo skyriaus vedėjo
2025 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. ŠV1-154

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „KLEVELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

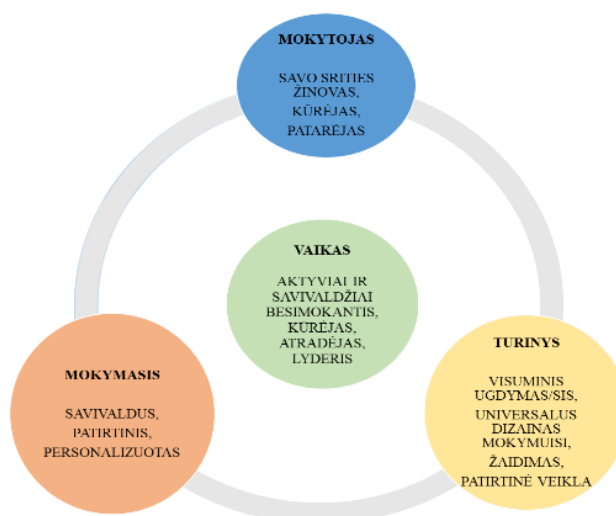
1. Klaipėdos lopšelis-darželis „Klevelis“ (toliau – Lopšelis-darželis) yra neformaliojo švietimo mokykla, savivaldybės institucija, priskiriama ikimokyklinio ugdymo mokyklų tipui.

Adresas: Taikos pr. 53, 91152 Klaipėda, Lietuvos Respublika, telefonas (0 46) 383570, elektroninio pašto adresas direktore@ldklevelis.lt, interneto svetainės adresas www.ldklevelis.lt.

2. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si). Lopšelyje-darželyje „Klevelis“ požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si) grindžiamas konstruktyvistine teorija (J. Piaget, J. Dewey), kuri akcentuoja, kad dėmesio centre yra vaikas, pats aktyviai ir savivaldžiai besimokantis, konstruojantis savo žinojimą ir pasaulio suvokimą, ugdantis gebėjimus spręsti problemas, kritiškai mąstyti, ugdymosi tempas sąlygojamas kiekvieno besimokančiojo interesais ir gebėjimais. Vaikai aktyvūs ugdymo(si) turinio ir kontekstų kūrimo dalyviai, kuriantys demokratiškus santykius, skatinami bendradarbiauti, susitarti, dalintis, išreikšti savo nuomonę, mokytis kurti taisykles ir jų laikytis. Demokratiška aplinka skatina ir augina vaikuose lyderystę. Kiekvienas vaikas turi galimybę išbandyti lyderio vaidmenį skirtingose situacijose.

Mokytojas – savo srities žinovas, nuolat stebintis ir pats besimokantis, drauge su vaikais modeliuojantis vaikų smalsumą skatinančią ugdymosi aplinką tiek grupėje, tiek lauke, tiek netradicinėse erdvėse, suteikiantis daugiau galimybių ieškoti atsakymų į keliamus klausimus.

Ugdymasis savivaldus, patirtinis, personalizuotas, savarankiškas tyrinėjimui, eksperimentavimui, mąstymo struktūrų/schemų ir savo žinių apie pasaulį kūrimui (žr. 1 pav.)

1 pav. Lopšelio-darželio ugdymo(si) proceso pagrindimas

3. Vaikų ugdymasis sąlygojamas pamatinėmis vertybėmis, kuriomis grindžiama visa Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa):

3.1. vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

3.2. vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

3.3. saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

3.4. lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

3.5. lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priešasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

3.6. pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

3.7. bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

3.8. kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

4. Programa sukuria prielaidas užtikrinti kiekvienam 1–6 metų vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą. Ikimokyklinio ugdymo programa siekiama tenkinti pagrindinius 1–6 metų amžiaus vaikų poreikius:

4.1. žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

4.2. saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

4.3. draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

4.4. komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinium ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

4.5. pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

4.6. kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

4.7. programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

5. Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai. Įstaiga siekia glaudaus bendradarbiavimo su šeima, pripažįsta tėvus kaip svarbiausius vaikų ugdytojus ir partnerius. Taikant įvairias darbo su šeima bendravimo ir bendradarbiavimo formas, siekiama geriau pažinti ugdytinių šeimų,

puoselėjimas tradicijas ir kultūrinės vertybes, numatyti vaiko darnaus ugdymo(si) sąlygas. Tėvai yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo procese bei ugdomosios aplinkos kūrime, aktyviai palaiko fizinio aktyvumo, sveikatos stiprinimo kryptis, aktyviai dalyvauja sveikatos stiprinimo renginiuose, tradicinėse ir netradicinėse šventėse ir pramogose. Šeimos ir Lopšelio-darželio bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte partneryste. Visi su vaikų ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir pedagogams. Aktyvus tėvų dalyvavimas ugdymo įstaigos veikloje padeda stiprinti vaikų savivertę, pasitikėjimą savimi, pedagogais ir pačiais tėvais. Tėvų domėjimasis vaikų veikla bei ugdymu(si) padeda kurti glaudų ryšį tarp namų ir ugdymo įstaigos, stiprina vaikų motyvaciją, aktyvumą, smalsumą, didina išitraukimą ir teigiamai veikia jų pasiekimus.

Lopšelyje-darželyje tenkinami vaikų sveikatos stiprinimo, saugumo, emociniai, socialiniai, saviraiškos poreikiai. Vaikai saugūs, gerbiami ir mylimi, užtikrinamas šeimos ir įstaigos ugdymo vientisumas, bendruomeniškumas. Vietos bendruomenei Lopšelis-darželis teikia informaciją apie įstaigos veiklą, suteikia galimybę susipažinti su ugdymo programomis, planais, aplinka, įstaigos darbuotojais.

6. Regiono ypatumai. Lopšelis-darželis įsikūręs gamtos apsuptyje, šalia yra Ažuolyno parkas į kurį vaikai vyksta sportuoti, pasivaikščioti, stebėti ir tyrinėti gamtą ir jos reiškinius. Tenkinant vaiko poreikius pažinti artimiausią aplinką, sudaromos sąlygos susipažinti su Klaipėdos miesto ir Kauno gatvės mikrorajono aplinka: Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčia (vaikai susipažįsta su miesto kultūriniu ir dvasiniu paveldu), „Pelėdžiuko“ biblioteka, I. Kanto bibliotekos „Atžalyno“ padalinis (skatinami vaikų skaitymo įpročiai, vyksta edukaciniai užsiėmimai), Laikrodžių muziejumi, kuris padeda vaikams pažinti laikrodžių istoriją, suprasti laiko matavimo principus, Lietuvos aukštąją jūreivystės mokykla, kurioje vaikai susipažįsta su moderniausiomis jūrinėmis technologijomis. Siekiant stiprinti vaikų pasiruošimą mokyklai bendradarbiaujama su Klaipėdos „Gilijos“ pradinė mokykla, Sendvario progimnazija. Įstaigos vaikai turi galimybę aplankyti išskirtines Klaipėdos miesto ir jos apylinkių vietas: Kuršių Nerijos nacionalinį parką, Baltijos jūrą, Kuršių marias, Lietuvos jūrų muziejų, Kalvystės muziejų, Pilies muziejų, Mažosios Lietuvos istorijos muziejų, Skulptūrų parką.

Mikrorajone yra įsikūrusios socialinių partnerių įstaigos: lopšeliai-darželiai „Žiogelis“ ir „Inkarėlis“ bei „Saulutės“ mokykla-darželis, su kuriais aktyviai bendradarbiaujama. Palaikomi ryšiai ir su kitais socialiniais partneriais mieste ir šalyje.

7. Mokyklos savitumas. Lopšelis-darželis „Klevelis“ yra bendro tipo ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kurioje ugdomi vaikai nuo vienerių metų iki mokyklos. Vaikų grupės komplektuojamos atsižvelgiant į amžiaus tarpsnius. Vaikų ugdymas organizuojamas pagal 10,5 val. ugdymo modelį. Įstaigoje teikiama logopedo pagalba. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, integruojami į bendrojo ugdymo grupes. Įstaigoje įrengtas sensorinis kambarys, kuriame sukurta palanki aplinka nusiramimui ir atsipalaidavimui. Įtraukusis ugdymas sudaro sąlygas visiems vaikams dalyvauti ugdymo procese lygiomis teisėmis, o Universalus dizainas mokymuisi (UDM) suteikia lankstų ir visiems vaikams prieinamą ugdymo(si) modelį, pritaikytą įvairiems gebėjimams, poreikiams bei ugdymosi stiliams. Ugdymo(si) kontekstai, pastoliai ugdyme kuriami taip, kad skatintų vaikų tyrinėjimą, mokymąsi vieniems iš kitų, emocinį išitraukimą, savarankiškumą ir kūrybiškumą ir mažintų ugdymosi barjerus. Vaikams sudaromos sąlygos savarankiškai rinktis veiklas, veikti savo tempu, priimti sprendimus – taip ugdant jų atsakomybės jausmą bei pasitikėjimą savimi.

Ugdymas grupėje vyksta kaip vientisas procesas. Įstaigoje patvirtintos neformaliojo vaikų švietimo programos (fizinio aktyvumo, sveikatos saugojimo ir sveikos gyvensenos, dailės, STEAM) integruojamos į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, kuriuose aktyviai dalyvauja visa bendruomenė (vaikai, tėvai, darbuotojai).

Lopšelio-darželio siekiamybė – sėkmingai besimokantis vaikas. Ypatingas dėmesys skiriamas vaikų fizinio aktyvumo stiprinimui, mokėjimui mokytis, gebėjimui žaisti, aplinkos pažinimui ir tyrinėjimui.

Lopšelis-darželis įtrauktas į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą, suteiktas „Aktyvios mokyklos“ statusas. Įstaiga rengia ir aktyviai dalyvauja tarptautiniuose, respublikos projektuose. Lopšelis-darželis yra „Olimpinės kartos“ programos narys. Fizinio aktyvumo ir sveikatos stiprinimo

kryptį įgyvendinti padeda 2 neformaliojo švietimo programos, kuriose aktyviai dalyvauja Lopšelio-darželio vaikai ir bendruomenė.

Lopšelio-darželio teritorijoje sudarytos sąlygos vaikų fiziniam aktyvumui skatinti, aplinkos pažinimui ir tyrinėjimui, meninei kūrybinei veiklai. Įrengtas sporto kompleksas ir kitos erdvės, skatinančios vaikų sveikatos stiprinimą, pasodintas vaismedžių ir vaiskrūmių sodas, įrengtas ir vaikų prižiūrimas daržas.

8. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas įgyvendinti ikimokyklinio ugdymo programą.

Lopšelio-darželio pedagogai kompetentingi, turintys aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą bei įgiję ikimokyklinio ugdymo mokytojo kvalifikaciją. Įstaiga yra besimokanti organizacija, pedagogai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinantys, gebantys keistis, vertinti ir skirti dėmesį kiekvienam vaikui, kaip asmenybei, ir nuolat palaikantys glaudžius bendradarbiavimo ryšius su tėvais. Pedagogų kvalifikacijos kėlimas planingas, sistemingas, rezultatyvus, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo(si) strategija dera su įstaigos ir pedagogų poreikiais. Mokytojai, geba analizuoti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti pozityviąją darbo patirtį, savo darbe siekia sudaryti optimalias sąlygas vaiko individualiam ugdymui(si), sveikatos puoselėjimui, kurti tokią darbo aplinką, kurioje vertinamas profesionalumas, nuolatinis tobulėjimas, kūrybiškumas, darbštumas, komandinis darbas. Kurdami bebarjerę ugdymo(si) aplinką, pastoliaudami Lopšelio-darželio mokytojai užtikrina sėkmę kiekvienam vaikui ir laiduoja visiems vaikams prieinamą ugdymosi procesą.

9. Ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ bei teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo(si) veiklą.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

10. Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

10.1. ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

10.2. vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida: fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

10.3. įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

10.4. žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

10.5. sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

10.6. integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimo sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

10.7. kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

10.8. vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

10.9. šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų;

10.10. reflekyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvaisto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

10.11. lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

III SKYRIUS

TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR UGDYMO(SI) REZULTATAI

11. Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

12. Uždaviniai:

12.1. tenkinant vaiko judėjimo ir saugumo poreikius, plėtoti į vaiko sveikatą ir fizinį aktyvumą orientuotą saugią, darnią, motyvuojančią aplinką;

12.2. taikant Universalaus dizaino mokymuisi principus, atliepti visų besimokančiųjų poreikius, sudaryti geriausias sąlygas kiekvienam ugdytiniui ugdytis savo potencialą ir siekti asmeninės pažangos;

12.3. organizuojant ugdymo procesą tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveiką kuriant, plėtojant ugdymosi kontekstus ir konstruojant naujas ugdymosi patirtis;

12.4. bendradarbiaujant su tėvais, švietimo pagalbos specialistais, kurti ir plėtoti pasitikėjimu, pagarba, abipuse partneryste grindžiamą bendradarbiavimą;

12.5. plėtoti visas vaiko galias, įgyvendinant visuminį ugdymą, užtikrinant aktyvų vaiko dalyvavimą ugdymo procese, pripažįstant žaidimą ir patirtinę veiklą kaip neatsiejamą ugdymo dalį.

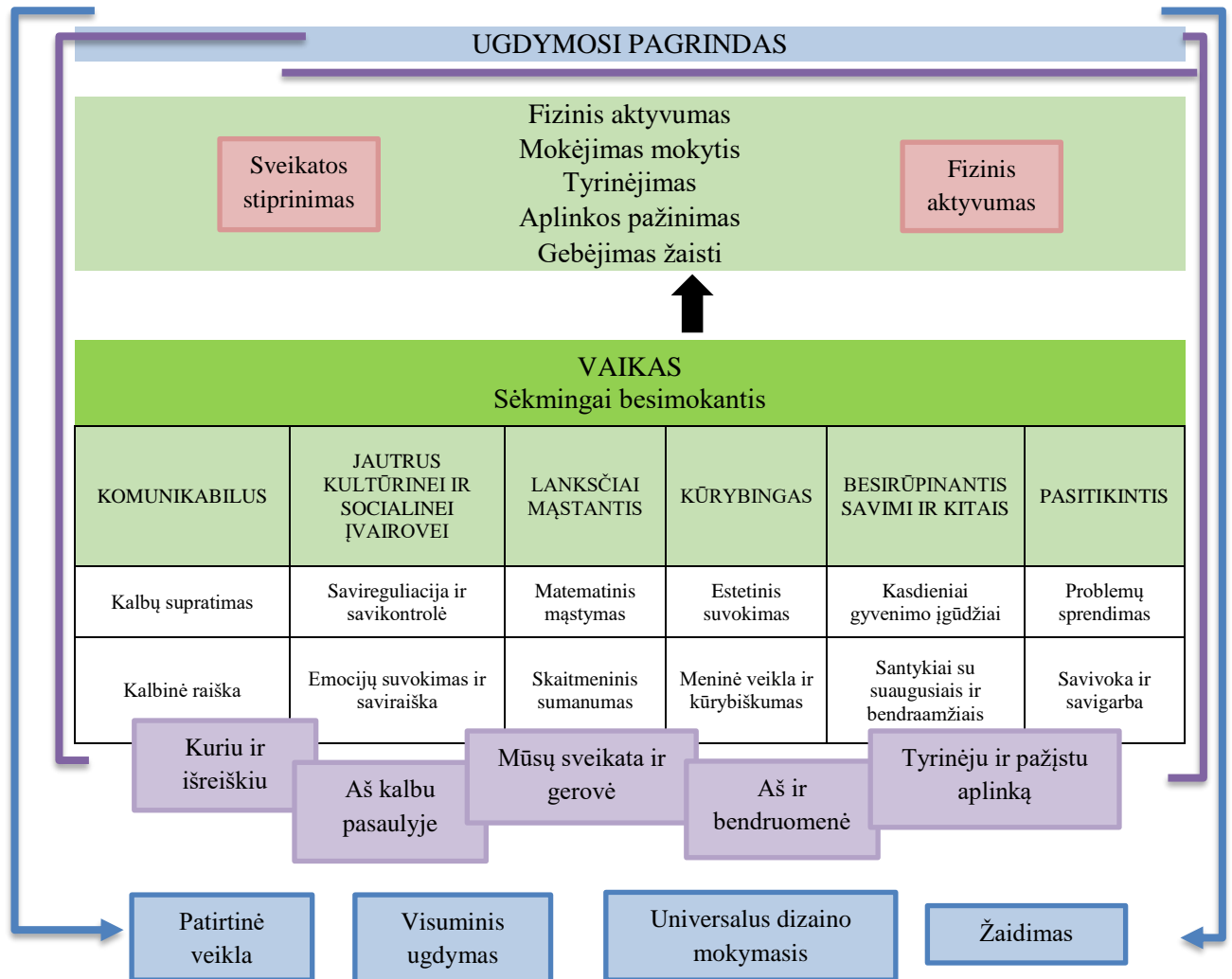
12.6. sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti ir vertinti vaiko pasiekimus, juos aptarti su tėvais ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais specialistais, pagal juos modeliuojant ugdymo turinį.

13. Ugdymo(si) rezultatai. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai. Ugdymosi pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priedas „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas“ <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/Ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf>)

Programoje keliama uždaviniai tikslui pasiekti numato lanksčias ugdymo(si) sąlygas, kurios skatina vaikų galių auginimą ir padeda jiems tapti: pasitikintiems, besirūpinantiems savimi ir kitais, jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabiliems, lanksčiai mąstantiems, kūrybingiems, sėkmingai besimokantiems.

Lopšelyje-darželyje susitarta, kad Programoje vaikų ugdymosi pasiekimai į grupes jungiami pagal tikslu numatytas 7 vaiko galias. Įstaigos ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas, patirtinė veikla, fizinis ugdymas, kuris neatsiejamas nuo vaiko galių, pasiekimų ir kontekstų.

Lopšelyje-darželyje vaiko auginamų galių ir pasiekimų sričių ryšiai auginami atsižvelgiant į Lopšelio-darželio savitumą ir prioritėtines ugdymo kryptis (žr. 2 pav.)

2 pav. Lopšelio-darželio Programos konceptualus modelis

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, PROCESAS, APLINKOS

Šioje programos dalyje išskiriamas 18 pasiekimų sričių išskaidymas į 7 ugdomas galias.

Ugdymo turinys iš vaiko perspektyvos <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfeeb?jfwid=f5arm3g7r>

1. AUGINAMA VAIKO GALIA: SĖKMINGAI BESIMOKANTIS	
1.1. PASIEKIMŲ SRITIS: FIZINIS AKTYVUMAS	
Vertybinių nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus	
Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas	
Pasiekimų srities dėmenys: stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės, smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija	
Numatomi pasiekimai	Ugdymo turinys, gairės (iš vaiko perspektyvos)
1–3 metai	
<p>1-asis žingsnis Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, ko nors įsitvėręs pats atsistoja, stovi, eina laikydamasis ar savarankiškai. Tiksliai siekia daikto, jį pačiumpa ir laiko saujoje, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktą iš vienos rankos į kitą, deda vieną ant kito.</p> <p>2-asis žingsnis Pralenda pro kliūtis keturpėscias. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal. Ridenas, sviedžia kamuolį, gauda jį apglėbdamas rankomis.</p> <p>3-iasis žingsnis Pastovi ant vienos kojos. Tiksliai skirtingu ritmu eina ten, kur nori, vaikščiodamas apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį. Lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų. Atsisirdamas abiem</p>	<p>Ropoja, vartosi, sėdasi, prisitraukia, atsistoja, siekia daiktų. Išlaikyti pusiausvyrą vaikai pratinasi ir savarankišką vaikščiojimą tobulina judesiu nevaržančioje saugioje aplinkoje eidami link juos kviečiančio mokytojo, nuo vieno patrauklaus objekto link kito, ką nors stumdydami, ridendami. Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką.</p> <p>Žaislą siekia vis geriau įvaldydami rankos judesius: ranka iš peties suduodami per žaislą; pratindamiesi nykščiu ir kitais pirštais suimti daiktą; laikyti daiktą per alkūnes sulenktomis rankomis ir purtyti, stuksenti, perimti iš rankos į ranką. Pirštų, plaštakos ir visos rankos judesius lavina mokytojo žaidiniais, drauge su juo žaisdami pirštukų žaidimus, plodami, ką nors rinkdami, spaudydami. Pradedama lankstyti ranką per riešą, pratinasi pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mostelėti plaštaka, vis tiksliau atlikdami judesius, kuriuos lavinti padeda savarankiškas valgymas, ko nors vienas ant kito dėliojimas, užsukimas, atsukimas, darinėjimas, įrankių naudojimas</p>

kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolį	
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, pastovi ant vienos kojos. Eina ant pirštų galų, eina siaura linija, nesilaikydamas lipa laiptais aukštyn ir žemyn. Bėga, didindamas ir mažindamas tempą, šokinėja abiem ir ant vienos kojos. Mina ir vairuoja triratuką, balansinį dviratį. Žaisdamas judriuosius žaidimus bando derinti judesius poroje ir grupėje.</p> <p>5-asis žingsnis Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. Bėgioja vingiais, išsisukinėdamas, bėga ant pirštų galų. Šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, šokinėja judėdamas pirmyn. Lipa kopėtėlėmis. Meta kamuolį iš įvairių padėčių, pagauna jį sulenkdamas rankas per alkūnes. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį. Stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. Bando atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.</p> <p>6-asis žingsnis Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į toli, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius</p>	<p>Juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai. Bando eiti pasistiebus, ant pėdos šonų, kulnų; eiti ištiesta virve, padėtu lanku; eiti aukštai keliant kelius, pusiau pritūpus, plačiu žingsniu, pristatomuoju, pakaitiniu ar kryžminiu žingsniu, šonu, atbulomis, eiti suoleliu.</p> <p>Judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, šokinėdami, laipiodami karstynėmis, kopėtėlėmis, laipteliais, žaisdami su kamuoliais, važinėdami triratukais, dviratukais. Žaidžia su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. Inicijuoja patys ir noriai išitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti.</p> <p>Išbando savo kūno judėjimo galimybes; lavina pagrindines fizines ypatybes, mokosi saugiai keisti pradines kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus rankomis, kojomis; išlaikyti kūną statinėje būsenoje; judėti (ne)persikeldami erdvėje; įgyja drąsos ir pasitikėjimo savimi. Pratinasi judėti saugodami save ir kitą, mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus.</p> <p>Vaikai lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodami, konstruodami, verdami, piešdami ir kt. Judesių tikslumą vaikai lavina mokydamiesi patys valgyti, dengti stalą, rengtis, naudodami buitines įrankius</p>
1.2. PASIEKIMŲ SRITIS: MOKĖJIMAS MOKYTIS	
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko	
Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, išitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus	
Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas išitraukti į dominančią veiklą, pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą, gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą, gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultata	

Numatomi pasiekimai	Ugdymo turinys, gairės
1–3 metai	
<p>1-asis žingsnis Parodo susidomėjimą aplinka, nukreipdamas žvilgsnį, lytėdamas. Veikia reaguodamas į aplinkinių reakcijas. Kartoja spontaniškai pasiektą rezultatą. Emocijomis reaguoja į atliekamus veiksmus, veiklas.</p> <p>2-asis žingsnis Ieško naujų įspūdžių, aktyviai domisi aplinkos objektais. Stebi, klauso, liečia, juda, mėgdžioja, siekdamas įgyvendinti norą ar ketinimą (pvz., pasiekti daiktą, sudėlioti formų rūšiuklį), siekia išgauti norimą rezultatą. Džiaugiasi veiklos, į kurią įsitraukęs, procesu.</p> <p>3-iasis žingsnis Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, kaip kažkas veikia, vyksta</p>	<p>Sutelkia dėmesį į žaislus, daiktus, žmones, reaguoja kūno judesiais, mimika, garsais, šypsena. Žiūrėdamas į besišypsančio suaugusiojo veidą ir pats pradeda šypsotis. Stebi ir kartoja garsus, judesius. Žaislus deda į burną, ima, meta, perima iš rankos į ranką, barškina, daužo.</p> <p>Juda spontaniškai ir turėdamas tikslą ką nors pasiekti, pajudinti, pabandyti. Kelis kartus iš eilės žiūri, klausosi to paties, pvz., skaitomos pasakos, dainos ar filmuko. Pastebėjęs suaugusiųosius, vyresnius ar bendraamžius vaikus ką nors darant, pats bando daryti taip pat. Klausia: „Kas čia?“ „Kur?“, prašo parodyti.</p> <p>Daug kartų kartoja veiksmą. Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato. Klausia, kaip ir kodėl kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando, pvz., pastato bokštą iš kaladėlių, jį sugriauna ir žiūri, kas įvyksta. Sugalvoja ir žaidžia siužetus su žaislais, kviečia aplinkinius pažaisti kartu parduotuvę ar daktarą, mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus, žaidimą kartoja keletą kartų, sugalvoja naujų veikėjų, veiksmų. Noriai imasi įvairių suaugusiųjų darbų, padeda tvarkyti, valyti, padengti stalą</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Imasi iniciatyvos ir atkakliai siekia savo tikslo. Pradeda numatyti ir atsirinkti priemones bei medžiagas, reikalingas veiklai įgyvendinti. Komentuoja atliekamą veiklą, pasako, ką jau atliko, ką darys toliau.</p> <p>5-asis žingsnis Išlieka pozityviai nusiteikęs siekti numatyto tikslo nepaisant iškylančių sunkumų, lanksčiai prisitaiko prie situacijos arba keičia sprendimus. Numato kelis žingsnius tikslui pasiekti ir juos įgyvendina. Aptaria atliktą veiklą čia ir dabar ar po tam tikro laiko. Pasako, parodo, kaip veikė, mokėsi, kaip įveikė iššūkius, planuoja, ką darys toliau.</p> <p>6-asis žingsnis Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti.</p>	<p>Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, mokosi išklaudyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti, įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.</p> <p>Veikia kūrybiškai, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, kuria istorijas stato ir konstruoja simbolius, raides. Įsitraukia į veiklas, žaidimus, kurių metu pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams.</p> <p>Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius.</p> <p>Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus.</p>

<p>Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka.</p> <p>Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti</p>	<p>Mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, įsitraukia į diskusijas kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, mokosi piešinyje, diagramoje ar schemoje pavaizduotus duomenis suprasti, apibūdinti ir interpretuoti.</p> <p>Mokosi apibūdinti ir palyginti pagrindinius elementus, grupuoti, komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų sekas.</p> <p>Mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus.</p> <p>Išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams</p>
<h3>1.3. PASIEKIMŲ SRITIS: GEBĖJIMAS ŽAISTI</h3>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais, gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę, gebėjimas kurti žaidimo siužetą, gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis Atsiliepia į artimų suaugusiųjų prisilietimus ir žaidinimus, kartoja labiausiai pasisekusius ir pritarimo sulaukusius judesius ir garsus.</p> <p>2-asis žingsnis Pamėgdžioja suaugusįjį, siekia jo dėmesio ir palaikymo, džiaugiasi bendrais žaidimais, juos nuolat kartoja.</p> <p>Drąsiai juda erdvėje, tyrinėja supančią aplinką, eksperimentuoja su įvairiais žaislais ir daiktais.</p> <p>3-iasis žingsnis Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais.</p> <p>Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių</p>	<p>Spontaniškai judėdami ir sąveikaudami su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liسدami ir pajausdami prisilietimą.</p> <p>Labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako.</p> <p>Kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškumą ir išmoksta inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą.</p> <p>Vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką.</p> <p>Išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaiapsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams</p>

4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Žaisdamas su kitais stengiasi derinti žaidybinius veiksmus, vartoja kalbą vaidmeniui atlikti, žaidimo eigai aptarti ir nesutarimams spręsti. Drauge su kitais tikslingai kuria žaidimo erdvę, pritaiko vietą, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. Geba laikytis žaidime prisiimto vaidmens, siekia tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas, turi mėgstamą vaidmenį.</p> <p>5-asis žingsnis Sėkmingai sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3–5 vaikų grupes. Susitaria dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Vartoja kalbą tardamiesi, planuodami žaidimą, plėtodami vaidmenis ir sprenddami konfliktus. Žaisdamas improvizuoja, kuria vis sudėtingesnius siužetus, kuriuose susipina realios patirtys su fantastiniais elementais ir personažais. Nesunkiai geba laikytis žaidimo taisyklių ir vaidmens funkcijų.</p> <p>6-asis žingsnis Įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje). Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis. Laikosi taisyklių dalyvaudamas žaidimuose</p>	<p>Pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai, žaidžiant nuolat gebėjimai tobulėja, žaidžiama didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoja sudėtingesnius žaidimus, pasitelkia vaizduotę ir įtraukia fantastinių elementų. Žaidimai tampa tęstiniais, prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Mokytojo paskatinti, gerai žaidžiantys vaikai nesunkiai jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus kurdami ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius. Žaidimus su taisyklėmis vaikai ima žaisti padedami labiau įgudusių vaikų arba suaugusiųjų. Palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. Norai žaidžia mokytojo pasiūlytus didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus ir patys pradeda juos kurti. Sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes</p>
1.4 PASIEKIMŲ SRITIS: TYRINĖJIMAS	
Vertybinių nuostatų. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja	
Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė	
Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti, gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones, gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus	
Numatomi pasiekimai	Ugdymo turinys, gairės
1–3 metai	

<p>1-asis žingsnis Reaguoja į tai, kas vyksta aplinkui; siekia, ropoja, eina link sudominusių daiktų ar reiškinių. Deda į burną, uodžia, stengiasi pamatyti, išgirsti, paliesti, paimti žaislus ir kitus daiktus; guguoja ir tyrinėja savo balsą; eksperimentuoja judesiu. Emocijomis, veido išraiška, judesiais, garsu parodo tyrinėjimo džiaugsmą.</p> <p>2-asis žingsnis Prašo ar parodo, koks daiktas domina, ką norėtų paliesti, tyrinėti, žaisti, ką klausyti. Išbando naujus tyrinėjimo būdus; tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi; tyrinėja savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus.</p> <p>3-iasis žingsnis Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija</p>	<p>Įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kalbinami suaugusiųjų, supranta, ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio masės, tūrio palyginimo veiklas. Jie džiaugiasi drauge su mokytoju ir kitais vaikais atrasdami vis daugiau būdų daiktų atitinkamiems dydžiams palyginti. Vaikai daiktų ilgį (plotį, aukštį) lygina netiesiogiai, daiktus sugretindami. Daiktų masės lygina daiktus kilnodami. Vaikai spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildami iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“.</p> <p>Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Kalbinami vaikai išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Kelia klausimus, spėlioja, padedamas numato tiriamosios veiklos eigą, rezultatus. Tyrinėdamas aplinkos objektus ir reiškinius, savo ir kitų veiklos elementus, temas ir siužetus, remiasi patirtimi ir vaizduote. Padedamas pasirenka eksperimentavimui reikalingas priemonės ir medžiagas. Pasako, ką veikė, ką atrado; įvardija, kokias priemones ar medžiagas pasirinko tyrinėjimui.</p> <p>5-asis žingsnis Atskleidžia savo interesus, tikslingai keldamas klausimus apie gyvosios ir negyvosios gamtos bei žmogaus sukurtus objektus, reiškinius, jų požymius. Domisi nedaiktinių reiškinių paskirtimi ir estetika. Stebėdamas, eksperimentuodamas išsiaiškina objektų požymius, medžiagų savybes, skaidydamas ir jungdamas aiškinasi objektų sandarą, išbandydamas atranda objektų paskirtį, lygindamas ir gretindamas ieško</p>	<p>Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip susiję. Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Daiktų dydį tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstukų, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga.</p>

<p>panašumų ar skirtumų tarp objektų ir reiškinių, išvelgia ryšį tarp objekto sandaros ir paskirties.</p> <p>Paaiškina, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais, gyvūnais reikia elgtis atsargiai; kalbėdamas apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais; apibūdina tyrinėjamų objektų požymius.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar.</p> <p>Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui.</p> <p>Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti</p>	<p>Remdamiesi patirtimi, vartydami paveikslėlių ir interaktyvias knygas, susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja.</p> <p>Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais, padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.).</p> <p>Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis.</p> <p>Dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų, taip pat turimų namuose augintinių auginimą.</p> <p>Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę, aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams</p>
<p>1.5. PASIEKIMŲ SRITIS: APLINKOS PAŽINIMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką, gebėjimas pažinti gamtinę aplinką, pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka</p>	
<p>1–3 metai</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1-asis žingsnis</p> <p>Veido išraiška, mimika, gestais, garsais reaguoja į artimiausioje aplinkoje esančius žmones ir daiktus, gyvosios gamtos objektus.</p> <p>2-asis žingsnis</p> <p>Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, gyvūnus, jų veiksmus. Parodo patinkantį augalą, gyvūną, kultūrinės aplinkos objektą.</p> <p>3-iasis žingsnis</p>	<p>Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.</p>

<p>Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt., žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai)</p>	<p>Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos.</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. Pasako miesto (kaimo), kuriame gyvena, pavadinimą. Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Įvardija paros dalis, sieja jas su savo gyvenimo ritmu. Atpažįsta ir pavadina kelis dažniausiai stebėtus gyvūnus, augalus, grybus, negyvosios gamtos objektus (upė, akmuo), reiškinius (pūga, saulėlydis), nusako akivaizdžius jų požymius. Pasako metų laikų pavadinimus, samprotauja, kas būdinga metų laikams.</p> <p>5-asis žingsnis Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo ugdymo įstaiga. Iš savo grupės gali savarankiškai nueiti į kitas ugdymo įstaigas erdves (salę, dailės studiją). Paaiškina, kaip daržoves, vaisius ir kitas gamtos gėrybes vartoti maistui. Stebėdamas ar prižiūrėdamas augalus ar gyvūnus, komentuoja jų pokyčius. Fiksuodamas gamtinių objektų stebinius, išvelgia kai kuriuos akivaizdžius objektams būdingus požymius. Pažįsta keletą dangaus kūnų, gamtos reiškinių, kurių negali ar kuriuos pavojinga stebėti iš arti (ugnikalnių išsiveržimas, viesulas, žvaigždės). Eilės tvarka išvardija metų laikus, pasako, kaip skirtingais metų laikais gyvena kai kurie gyvūnai, augalai. Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai, kultūros reiškiniams ir objektams, supranta, kad jo elgesys gali paveikti gamtinę ir kultūrinę aplinką, stengiasi prisiimti atsakomybę už jų išsaugojimą. Savo kūryboje vaizduoja asmeninį emocinį santykį su gamtos ir kultūros objektais.</p> <p>6-asis žingsnis</p>	<p>Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Vaikai stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Vaikai dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų, taip pat turimų namuose augintinių auginimą. Stebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose. Gyvūnus vaikai atpažįsta iš jų kūno formos, išskirtinių požymių, gyvenamųjų vietų, mėgdžioja gyvūnų balsus, būdingus judesius. Vaikai tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Mokytojo padedami, pildo metų gamtos kalendorių: sutartiniais ženklais žymi oro temperatūrą, saulėtą ir apniukusias dienas, kritulių kiekį, pastebi jų pokyčius skirtingais metų laikais, susieja juos su augalų ir gyvūnų gyvenimu. Vaikai supranta, kad mūsų krašto augalai ir gyvūnai išgyvena tik todėl, kad geba prisitaikyti prie aplinkos sąlygų.</p>

<p>Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti.</p> <p>Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį</p>	<p>Vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo.</p> <p>Tyrinėja tamprumo reiškinį – daiktus spaudžia, tempia, stebėdami, kaip keičiasi, deformuojasi jų forma. Trintį vaikai patiria, kai paleidžia mašinytę nuožulniaja plokštuma, ir stebi, kiek toli ji nuvažiuoja skirtinga „kelio danga“ (lygiomis grindimis, kilimu).</p> <p>Vaikų tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai.</p> <p>Susipažįsta su spalvų spektru, lauke pastebi vaivorykštę.</p> <p>Saulėtą dieną vaikai tyrinėja gamtos objektų šešėlius, kuria juos pasitelkdami įvairius daiktus ir žaislus, išgauna šešėlius. Išbando įvairias veiklas su atspindžiais, kuria ir gauda „saulės zuikučius“</p>
<p>Strategijos: žaidimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, reflektuoti savo atliktą veiklą, ugdymosi kontekstų kūrimo, vaikų skatinimas mokymo(si) vienam iš kito</p>	
<p>Ugdymo organizavimo formos: stebėjimas, informacinės technologijos, praktinė veikla, pokalbis, diskusija, žaidimai, reflektavimas, projektinė veikla, edukacinė veikla, informacinės valandėlės, parodos, kūrybiniai-interpretaciniai užsiėmimai, skatinimo, inicijavimo, motyvavimo, pagalbos, paramos ir kt.</p>	
<p>Ugdymo(si) kontekstai: žaismės, universalus dizaino mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: mokytojas stebėtojas, pagalbininkas ir palaikytojas, pavyzdys, aplinkos kūrėjas, motyvatorius, kūrybiškumo skatintojas</p>	
<p>2. AUGINAMA VAIKO GALIA: PASITIKINTIS</p>	
<p>2.1. PASIEKIMŲ SRITIS: SAVIVOKA IR SAVIGARBA</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus</p>	
<p>Esminis gebėjimas. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: savo kūno pažinimas, asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas, bendrystės su šeima ir grupe jausmas, kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1–3 metai</p>	

<p>1-asis žingsnis Šypsodamasis, guguodamas, gestikuluodamas reaguoja į savo vardą. Reaguoja į artimų žmonių rodomą dėmesį. Teigiamai reaguoja į artimoje aplinkoje įprastus žaidimus;</p> <p>2-asis žingsnis Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis; Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti.</p> <p>3-iasis žingsnis Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Siekia savarankiškumo: „aš pats“</p>	<p>Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus, pirmaisiais žodžiais.</p> <p>Savo kūno ribas vaikai pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda.</p> <p>Žaisdami vaikai supranta save kaip unikalų asmenį.</p> <p>Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus.</p> <p>Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Pavaizduoja ar pakomentuoja kai kurias fizines savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį. Pastebi vieną kitą savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumą ar skirtumą. Supranta ir pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Piešia ar kitaip vaizduoja savo šeimą, kalba apie jos narius, save supranta kaip šeimos narį.</p> <p>5-asis žingsnis Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos. Atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, pasako, kuo bus ar norėtų būti suaugęs. Jaučiasi esąs šeimos narys: kalba apie šeimą, išvardija jos narius, pasako savo pavardę. Pasako, kokia yra jo gimtoji kalba, aiškina, ką žino ir supranta apie savo šalies kalbą, kultūrą, samprotauja, kuo ji skiriasi nuo kitų jam žinomų šalių kalbos ir kultūros.</p> <p>6-asis žingsnis</p>	<p>Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti ir skirtingais būdais suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus.</p> <p>Patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.</p> <p>Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus. Tyrinėja ir mokosi pajusti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą.</p> <p>Apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodo užaugęs, ko norėtų išmolti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje.</p> <p>Stebi ir tikslingai pasiūlytose veiklose tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus.</p>

<p>Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus;</p> <p>Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų.</p> <p>Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius</p>	<p>Kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima.</p> <p>Aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai.</p> <p>Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapij</p>
<p>2.2. PASIEKIMŲ SRITIS: PROBLEMŲ SPRENDIMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problema</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą, gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti, gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis Balsu, mimika, gestais parodo, jei kažkas vyksta ne taip, kaip vaikui buvo įprasta.</p> <p>2-asis žingsnis Susidūręs su nauja, neįprasta situacija padedamas suaugusiojo sutelkia dėmesį į problemą. Pritaiko jau žinomus veikimo būdus.</p> <p>3-iasis žingsnis Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė</p>	<p>Bando kelis kartus atlikti veiksmą;</p> <p>Radęs daiktą, paima į rankas ir žinomu būdu veikia su juo. Stebi suaugusiojo veiksmus, po to kartoja pats. Kai pavyksta, džiaugsmą išreiškia emocijomis (pvz., atsukti buteliuko kamštelį). Bando sudėti daiktus į jiems skirtą vietą. Kelis kartus iš eilės bando atlikti tą patį veiksmą</p>
<p>4–6 metai</p>	
<p>4-asis žingsnis Pasako, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Bando apibūdinti problemą.</p>	<p>Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.</p> <p>Stebėdami suaugusiųjų ir bendraamžių elgesį, žiūrėdami filmukus, klausydami skaitomų knygų, vaikai aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie</p>

<p>Nori problemą įveikti, išbando paties taikytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus, pradeda atsitiktinį eksperimentavimą, bandymus.</p> <p>5-asis žingsnis</p> <p>Dažnai atpažįsta kasdienes ir mažiau įprastas problemas. Retsykiais pats ieško iššūkių, aktyviai bando įveikti pasitaikančius sunkumus.</p> <p>Spręsdamas problemą samprotauja, kas pavyko (nepavyko), ką galima daryti toliau ar kitaip.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti.</p> <p>Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų</p>	<p>reikalavimus savo elgesiui namuose ir ugdymo įstaigoje, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai.</p> <p>Imasi sudėtingos veiklos, drąsiai bando, eksperimentuoja, nepavykus pradeda iš naujo arba tariasi su bendraamžiais. Bando įveikti sunkumus. Mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių. Aiškinasi kiekvieno pasiūlyto sprendimo pasekmes.</p> <p>Laikosi ir kitiems primena žaidimo taisyklės. Kalba, įvardina kaip jausis kitas vaikas, jei kas nors netinkamai elgiasi. Žino ir pasako kelis būdus, kaip galima elgtis, kai niekas su tavimi nedraugauja. Išvardija kelias savo grupėi būdingas problemas. Atlieka darbus pagal bendraamžio pavyzdžius</p>
<p>Pedagoginės strategijos: vaikų skatinimo mokymo(si) vienas iš kito, žaidimo, dialogo, spontaniško vaikų ugdymosi, refleksija savo veiklos</p>	
<p>Ugdymo organizavimo formos: stebėjimas, pagalba, paramos, projektinė veikla, informacinės valandėlės, skatinimas, inicijavimas, žaidimas, tyrinėjimas, eksperimentas, bandymas, išvyka, praktinė užduotis, stebėjimas, pokalbis, diskusija, veiklos reflektavimas ir kt.</p>	
<p>Ugdymo(si) kontekstai: žaismės, universalus dizaino mokymosi, kūrybinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, judraus patyriminio mokymosi kontekstai, realių ir virtualių aplinkų</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: įtraukiančios aplinkos kūrėjas, pavyzdys, kūrybiškumo skatintojas, pagalbininkas ir palaikytojas, motyvatorius, stebėtojas</p>	
<p>3. AUGINAMA VAIKO GALIA: BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAI</p>	
<p>3.1. PASIEKIMŲ SRITIS: KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai, kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai, saugaus elgesio įgūdžiai</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis</p>	<p>Su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrinėdami knygeles, korteles,</p>

<p>Ragauja įvairaus skonio ir konsistencijos maistą. Siekia savarankiškai valgyti, gerti iš puodelio.</p> <p>Balsu, kūno kalba parodo, kad jam šlapia, nepatogu.</p> <p>2-asis žingsnis</p> <p>Valgo įvairių maistą, skirtingais būdais paruoštas daržoves (virtas, žalias), vaisius; maistą ima pirštais ir šaukštu, geria savarankiškai. Kūno ženklais parodo ar pasako, kad nori į tualetą. Suaugusiojo padedamas plaunasi, šluostosi rankas, išpučia nosį; bando pats nusirengti striukę, nusimauti kelnes.</p> <p>3-iasis žingsnis</p> <p>Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedą tinkamai naudotis stalo įrankiais.</p> <p>Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi, apsirengia ir nusirengia, apsiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradedą laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse</p>	<p>piešinius. Įvairių žaislų apščioje aplinkoje, grupėje įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus.</p> <p>Mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.</p> <p>Ugdosi dienos ritmo pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti.</p> <p>Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius, kai patys prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan..</p> <p>Mokosi laikytis tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus, padedami suaugusiųjų, arba savarankiškai pažaidę padeda žaislus į vietą</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis</p> <p>Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos vartoti reikėtų saikingai. Plauna vaisius, daržoves ir pasako, kodėl; pjausto, gamina užkandžius, salotas. Suaugusiojo padedamas serviuoja stalą, stengiasi laikytis elgesio prie stalo taisyklių.</p> <p>Dažniausiai savarankiškai naudojasi tualetu. Savarankiškai ar priminus plauna rankas, prausiasi veidą, čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Šiek tiek padedamas savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė.</p> <p>Pažįsta šviesoforo spalvas, žino, ką jos reiškia; pasako, kad kelią (gatvę) pereiti reikia kartu su suaugusiuoju. Stebint suaugusiajam, saugiai naudojasi veiklai skirtais aštriais daiktais (žirkėmis, pieštukais, mentelėmis). Žino, į ką kreiptis pagalbos ištikus nelaimei.</p> <p>5-asis žingsnis</p> <p>Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairių, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojasi stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs.</p>	<p>Klausu, komentuoja apie sveiko maisto naudą, sužino, tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja iš kortelių sveiko maisto produktus; kas sveika – nesveika. Žaidžia „kavinę“, „restoraną“, kuria netikėtų patiekalų receptus, imituoja maisto gaminimo procesus. Įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą.</p> <p>Nusiteikia valgyti įvairių maistą, ragauja naujus, jiems nežinomus maisto produktus, susipažįsta su įvairiais skoniais, dalinasi mintimis, kas kam skanu / neskanu. Matuoja, kiek vandens išgeria per dieną, ir aiškinasi, kiek jo vartoti sveika, savarankiškai atsigeria grupėje esančio vandens.</p> <p>Žino ir laikosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgi nusiplauna rankas, neskuba, gerai sukramto maistą, skanauja, padėkoja. Mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekia estetinio išpūdžio. Maitina lėles, serviuoja stalą, kuria lankymosi kavinėje ar kitoje viešojoje vietoje siužetus. Klausu pasakojimų apie tai, kodėl svarbu tausoti maistą, sužino, kad pasaulyje yra vietų, kuriose žmonės jaučia maisto stygių. Sužino, kaip maisto produktai atsiranda ant mūsų stalo, dėlioja šį kelią iš paveikslėlių.</p> <p>Patys sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais; tyrinėja savo nuotaikos kaitą per dieną, žymi paveikslėliais, aptaria kaitos priežastis. Susikuria</p>

<p>Savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi veidą; čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Savarankiškai ar suaugusiojo padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus, susitvarko žaislus ir veiklos vietą.</p> <p>Saugaus eismo žaidimų metu ar išvykose siekia laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Pakomentuoja kelias saugaus elgesio gatvėje ir gamtoje taisykles. Supranta, kodėl nesaugu eiti, važiuoti su nepažįstamu žmogumi ar ką nors iš jo paimti. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus, suabejojęs apie tai pasako suaugusiajam, kuriuo pasitiki. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai.</p> <p>Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktai grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. Laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktai ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį</p>	<p>ritualus prieš miegą (pavartyti knygutę, pasiklausyti lopšinės, ramios muzikos).</p> <p>Mokosi atpažinti ženklus, kada jų kūnui reikia poilsio, kada jų kūnui reikia judėjimo. Atlieka atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, nuramina kūną ir emocijas; išbando įvairius kūno aktyvumo būdus, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką.</p> <p>Laikosi asmens higienos: supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgi, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu; motyvuoja suaugusio elgesys, dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus, jų sukeliamas ligas; diskutuoja, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka; kuria patogios ir estetiškos aprangos modelius.</p> <p>Skiria tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas, diskutuoja apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, gražu – negražu, išitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, pastebi ne vietoje padėtus daiktus, imasi iniciatyvos juos tvarkyti. Simboliniais piešiniais ženkliną daiktų laikymo vietas.</p> <p>Mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra saugu, į kuriuos žmones galima kreiptis pagalbos patekus į bėdą.</p> <p>Mokosi saugaus elgesio gatvėje taisyklių, pažįsta šviesoforo spalvas ir kelis ženklus. Grupėje ir lauke žaidžia eismo žaidimus, varto knygeles, klausosi istorijų apie (ne)saugų elgesį gatvėje.</p> <p>Klauso pasakojimų, žiūri filmukus, aiškinasi apie daiktus, kurie yra pavojingi jų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje, vonioje, svetainėje</p>
<h3>3.2. PASIEKIMŲ SRITIS: SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS</h3>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiais ir kitais vaikais, gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti, gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus, gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>

1–3 metai	
<p>1-asis žingsnis Atpažįsta ir džiaugiasi pamatęs juo besirūpinantį suaugusįjį, mėgsta apkabinius, įsitraukia į bendravimą, kasdienę rutiną ir žaidimus. Domisi kitais vaikais, mėgdžioja jų veido išraišką, veiksmus. Žvilgsniu, mimika, balsu, gestais inicijuoja bendravimą su suaugusiuoju ar vaiku, parodo, kuo domisi.</p> <p>2-asis žingsnis Akivaizdžiai parodo prierašumą juo besirūpinančiam suaugusiajam. Skiria nepažįstamus žmones nuo juo besirūpinančio suaugusiojo. Stebi ir mėgdžioja suaugusiojo veido išraišką, žodžius, veiksmus; kartoja savo veiksmus, kurie sulaukia suaugusiojo palaikymo; vykdo jam suprantamus suaugusiojo prašymus, prireikus kreipiasi į jį pagalbos; pats inicijuoja bendravimą su suaugusiuoju. Mėgsta žaisti greta kito vaiko;</p> <p>3-iasis žingsnis Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Mėgdžioja, žodžius, intonacijas. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai</p>	<p>Mokydamiesi tinkamai elgtis, bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės, atsižvelgti į kito prašymus.</p> <p>Stebėdami suaugusiųjų ir bendraamžių elgesį, aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai.</p> <p>Mokosi būti ir veikti šalia kitų, kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus.</p> <p>Matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdami savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą.</p> <p>Jaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų, rodo pasitikėjimą mokytojais ir jų padėjėjais: klausia, tariasi, guodžiasi. Turi vieną ar kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų ir bendrų veiklų partnerius. Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytas bendras veiklas ir jas plėtoja, pats inicijuoja pokalbius ir bendras veiklas su suaugusiuoju. Geba žaisti, atlikti bendrą veiklą poroje, kelių vaikų grupelėje, siūlo ir priima idėjas, derina norus ir veiksmus, sprendžia nesutarimus. Veikdamas kartu su kitais pastebi vieną kitą akivaizdų savo ir kito (vaiko, suaugusiojo) išvaizdos, pomėgių, kalbos panašumą ar skirtumą ir skirtingais būdais tai parodo. Prisideda prie grupės taisyklių kūrimo.</p> <p>5-asis žingsnis</p>	<p>Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių bendraujant atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas.</p> <p>Piešdami save ir kitus, matuodamiesi, lygindami akių, plaukų spalvą, kalbėdamiesi apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdami ar kurdami bendrus darbus, tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų.</p> <p>Mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, įtraukti juos į bendrus žaidimus ir veiklas.</p>

<p>Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar kieme. Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius, sėkmingai įsitraukia į didesnės vaikų grupės veiklą.</p> <p>Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas. Noriai ką nors veikia su vaikais iš kitos socialinės, kalbinės, kultūrinės aplinkos. Pats ar kartu su kitais randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdus arba prašo suaugusiojo pagalbos.</p> <p>Stengiasi atlikti mažus išpareigojimus grupei, dėl kurių susitariama. Stengiasi elgtis vadovaudamasis įgytu supratimu apie savo ir kitų teises bei pareigas grupėje.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku.</p> <p>Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais.</p> <p>Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai</p>	<p>Įsitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamiesi aktyviais grupės dalyviais, pajausdami demokratiškų santykių vertingumą.</p> <p>Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu.</p> <p>Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus.</p> <p>Kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, pradeda pavadinti paros dalis, savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj;</p> <p>Žino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą.</p> <p>Atranda ir tyrinėja juos dominančias savo darželio, rajono ir miesto istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikšteles</p>
<p>Pedagoginės strategijos: tinkamas kasdienio elgesio demonstravimas. Pozityvaus pastiprinimo, individualizavimo, pagal vaikų gebėjimų ūgtį. Bendradarbiavimo su tėvais. Refleksijos ir diskusijos naudojimas</p>	
<p>Ugdymo organizavimo formos: kūrybiniai vaidmenų žaidimai, kūrybinės dirbtuvės. Integruotas mokymasis kasdieninėse situacijose. Edukacinės veiklos, sveikatinimo projektai, išvykos ir praktinės patirtys</p>	
<p>Ugdymo(si) kontekstai: funkcionalus maisto piramidės plakatas, maisto kortelės, kas sveika – nesveika. Dienos ritmo eigą vaizduojančios kortelės, funkcionalios virtuvėlės, „Sveiko maisto laboratorija“, funkcionalus plakatas „Emociukai“ mikroskopas, didinamieji stiklai (lęšis). Amžių atitinkančios grupės taisyklės su paveikslėliais, žaisliniai pirmos pagalbos rinkiniai, skubios pagalbos garsiniai automobiliai. Garsinis, triukšmo lygį matuojantis šviesoforas. Vaiko saugos ir saugaus eismo plakatai, knygos, enciklopedijos</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: nuolat stebintis ir pats besimokantis, drauge su vaikais modeliuojantis žaidybines situacijas bei smalsumą skatinančią ugdymosi aplinką</p>	
<p>4. AUGINAMA VAIKO GALIA: KŪRYBINGAS</p>	
<p>4.1. PASIEKIMŲ SRITIS: MENINĖ RAIŠKA</p>	
<p>Vertybinių nuostatų. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą</p>	

<p>Esminis gebėjimas. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas, raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais, menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje Emocingai reaguoja, ima, apžiūrinėja ir kitaip tyrinėja jam patrauklius kontrastingus, ryškius objektus, skirtingos faktūros paviršius. Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje Gestais ir čiaušėjimu reaguoja į lopšines, žaidimus su judesiais, ritminius ir melodinius darinius. Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje Išgirdęs muziką instinktyviai laisvai juda: siūbuoja, tūpčioja, judesiu išreiškia savo emocijas. 2-asis žingsnis Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones rašiklius, dažus ir pan. Atkreipia dėmesį į pėdsakus, kuriuos palieka spontaniškai veikdamas su priemonėmis ir medžiagomis. Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje Imituoja kai kuriuos pažįstamus melodinius ir ritminius darinius. Atkartoja dainų fragmentus, ypač pasikartojančius žodžius ar frazių pabaigas. Dėmesingai klauso trumpų muzikos kūrinų. Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje Spontaniškai improvizuoja rankų, kojų ir kitų kūno dalių judesiais. Mėgdžioja matytus ir patirtus žaidimų judesius, atlieka ritmiškus judesius, derina dviejų natūralių judesių seką. Pasirenka patinkančius judėjimo būdus; stebi kitus ir pradeda šokti kartu su jais. Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje</p>	<p>Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teplioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. Jie tyrinėja savo keverzonus ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja vaikų piešinius. Intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. Pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu. Perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Geba mąstyti melodiniais ir ritminiais dariniais. Mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenis. Palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai. Plečia savo muzikinį žodyną. Klausydami dainavimo be teksto, vaikai labiau susitelkia į muziką, ne į žodžius. Plėtoja savos kūrybos spontanišką dainavimą. Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai</p>

<p>Žaisdamas reiškia poreikius ir skirtingas nuotaikas, tyrinėja savo kūno ir balso galimybes.</p> <p>3-iasis žingsnis.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje</p> <p>Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Pradedama rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje</p> <p>Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus.</p> <p>Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, juda klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje</p> <p>Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuoti judėti su kitais.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje</p> <p>Išbanda balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones</p>	<p>dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija.</p> <p>Lygina, apibūdina, kategorizuoja garsus, atpažįsta tylą kaip svarbų muzikos elementą.</p> <p>Groja nustatytu pulsu, instrumentais pakartoja trumpus ritmo darinius.</p> <p>Vaikai klausosi muzikos piešdami, judėdami su priemonėmis ir be jų, pritardami instrumentais ar kūno perkusija, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.</p> <p>Vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką.</p> <p>Pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas.</p> <p>Pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai. išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje</p> <p>Noriai, drąsiai išbanda naujas vizualinės raiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja.</p> <p>Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas, skirtingo dydžio dėmes, formas. Pradedama kurti objektų vaizdus.</p> <p>Padedamas fiksuoja savo muzikines kūrybines idėjas grafiniais piešiniais.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje</p> <p>Aiškliai skiria kalbėjimą nuo dainavimo, tyrinėja savo balso galimybes. Tyrinėja įvairesnius garso išgavimo būdus pasitelkdamas kūno perkusiją.</p> <p>Individualiai ir su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas dažniausiai tiksliai intonuodamas. Improvizuoja, dėmesingai klausosi platesnio muzikinio repertuaro.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje</p>	<p>Išbanda ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas.</p> <p>Atranda spalvų, linijų, formų, faktūrų įvairovę, turi mėgstamas spalvas. Maišant dažus išgauna naujų spalvų. Aplikavimą derina su piešimu, spaudavimu, tapymu. Kuria pagal išankstinį sumanymą, kuris proceso eigoje kinta. Saugiai, tvarkingai dirba su žirkklėmis, kerpa įvairias formas. Lipdo iš molio, plastilino. Eksperimentuoja įvairių medžiagų ir technikų teikiamomis galimybėmis.</p> <p>Tyrinėja garsų ir muzikos pasaulį, išbanda įvairias muzikinės raiškos priemones ir būdus.</p> <p>Vaikai plečia dainų ir skanduočių repertuarą, mokosi atskirti, ar garsai, dariniai ir melodijos yra panašios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas, gali parodyti melodijos slinktį bei kontūrą, suvokia tonacijos centrą.</p> <p>Groja nustatytu pulsu, instrumentais pakartoja trumpus ritmo darinius.</p>

Tyrinėja šokio tempą, ritmą, judesių derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais.

Juda rateliu dešinėn ar kairėn, pirmyn, atgal, įsivaizduojama linija. Šoka ritmiškai, reaguoja į muzikos pasikeitimus, šokdamas valdo savo kūną.

Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje

Kurdamas vaidmenį naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, pradeda kurti dialogą tarp veikėjų, siūlo idėjas, naudoja grupėje esančias priemones.

5-asis žingsnis.

Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje

Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. Išbando skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį (piešti, fotografuoti).

Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje

Dažniausiai taisyklingai intonuoja garso aukštį, taisyklingiau artikuluoja, pradeda valdyti kvėpavimą. Judesiu parodo ritmo ir melodijos ypatumus.

Pavadina keletą muzikos instrumentų, atpažįsta kai kuriuos tembrus.

Muzikuodamas su kitais vaikais klausosi, kaip jo indėlis dera su kitais.

Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje

Šoka sukamuosius ratelius poroje. Šokdamas išlaiko pusiausvyrą, reguliarų ir gilų kvėpavimą. Kuria šokio kompozicijas iš penkių šešių skambančiai muzikai tinkamų judesių, derindamas judesius stovint vietoje ir keičiant padėtį erdvėje.

Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje

Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose pradeda tikslingai kurti „dramatiškas situacijas“ per personažų susidūrimus, neįtikėtinus įvykius, improvizuotus dialogus; kurdamas vaidmenį pasitelkia įvairių rekvizitą, grimą, muzikavimą, šokį.

6-asis žingsnis

Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje

Išklausęs muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje.

Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje

Reaguoja į muzikos nuotaiką, apibūdina vartojant terminus: greita, lėta, linksma, liūdna. Suvokia garso aukštį, stiprumą. Pavadina ir skiria vaikiškų muzikos instrumentų: varpelio, būgnelio, barškučio, metalofono, pianino skambėjimo tembrus. Skiria garsų savybes: aukštį, trukmę, stiprumą. Muzikos kūriniuose atpažįsta muzikos instrumentus. Skiria klausomos muzikos nuotaiką, muzikos vaizdus.

Ritmiškai groja ritminiais instrumentais, atlieka trumpas ritmines sekas, pritaria suaugusiojo grojimui. Spontaniškai kuria ritminius, melodinius motyvus savo vardui. Mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarų ir gilų kvėpavimą. Žaidžia muzikinius žaidimus, ratelius, šoka lietuvių liaudies, originalios kūrybos šokius. Koordinuoja judesius, išlaiko pusiausvyrą, juda po vieną, vorele, rateliu susikabinus rankomis, vienas paskui kitą, atlieka paprastus žingsnius, pritūpia, apsisuka. Atlieka judesius stovint, einant ratuku. Judesiais perteikia linksmą, liūdną, energingą šokio, muzikinio ratelio nuotaiką. Taiko judesius prie kintančios muzikos. Ritmiškai eina, lengvai bėga, atlieka įvairius paprastuosius žingsnius, šokinėja ant vienos, kitos kojos, sukasi po vieną, poromis, landžioja „gyvatėle“, sudaro, sumažina, padidina ratelį, eina, bėga paprastais ir bėgamaisiais žingsniais rateliu į vieną, kitą pusę, lygiuoja linijomis, padaro tiltelius, grandinėles. Savarankiškai atlieka muzikinius žaidimus, ratelius, noriai žaidžia laisvalaikio metu.

Naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems. Vaidina pasirinktą vaidmenį. Kuria dialogą tarp veikėjų. Atkuria matytas situacijas, panaudoja tikrus daiktus, reikmenis, drabužius. Improvizuoja veikėjų veiksmus, žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia emocines būsenas. Imasi įvairių vaidmenų. Tikslingai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, atributiką. Improvizuoja pasirinktą veikėją, naudoja charakteringas balso intonacijas, judesius, aprangos detales, dekoracijas. Bando kurti lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką, pasiūlytą situaciją, bendradarbiauja su kitais

<p>Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis.</p> <p>Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais, tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje:</p> <p>Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą.</p> <p>Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje:</p> <p>Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“</p>	
<p>4.2. PASIEKIMŲ SRITIS: ESTETINIS SUVOKIMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetine patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: nusiteikimas estetiniams potyriams ir džiaugsmui, aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei, jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis Ramiai jaučiasi pažįstamoje, kūdikiams įrengtoje darnioje aplinkoje. Reaguoja ir trumpam sutelkia dėmesį, kai yra emociškai kalbinamas;</p> <p>2-asis žingsnis Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, jais stebisi.</p> <p>3-iasis žingsnis Emociškai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius</p>	<p>Siekama padėti vaikams tyrinėti savo kūno judesių galimybes, plėtoti motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerinti kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvermę ir toleranciją. Šokant atranda galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažinti su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėginti kurti choreografines kompozicijas, puoselėti judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam</p>
<p>4–6 metai</p>	
<p>4-asis žingsnis</p>	<p>Diskutuoja apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, patogu – nepatogu, saugu – nesaugu, gražu – negražu.</p>

<p>Džiaugiasi, gėrisi menine veikla, noriai dainuoja, šoka, vaidina, piešia, su nuostaba stebi gamtos ir aplinkos grožį.</p> <p>Skirtingai reaguoja klausydamas ir stebėdamas įvairaus pobūdžio meno kūrinius, natūraliai priima stilių ir žanrų įvairovę. Atkreipia dėmesį į kūrinių ypatumus: spalvų, judesių, garsų, muzikos, šokio nuotaiką.</p> <p>5-asis žingsnis</p> <p>Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais.</p> <p>Atpažįsta meno kūrinių išskirtinumą ir ypatumus.</p> <p>Demonstruoja savitą estetinį skonį. Rodo pasitenkinimą bendra veikla.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti.</p> <p>Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška.</p> <p>Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius</p>	<p>Pasako savo įspūdžius apie klausytą muziką, dainą, eilėraštį, pasaką, šokį, vaidinimą, knygų iliustracijas, gamtos, aplinkos reiškinius, pastebi, apibūdina kai kurias detales. Piešia labiausiai įsiminusius šokio, vaidinimo personažus.. Pasako savo nuomonę apie muzikos kūrinių, dainelę, šokį, vaidinimą, dailės darbelį, aplinką, drabužį. Nusako savo potyrius dainuojant, šokant, vaidinant, piešiant. Pastebi kai kuriuos kūrybinio proceso ypatumus: veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvą, veiksmus. Mėgdžioja pasakų, vaidinimų veikėjų balsų intonacijas, pakartoja savo žaidimuose. Dalyvauja edukacinėse veiklose, paaškina kūrybos procesą. Grožisi gamta, pastebi spalvų, formų, garsų įvairovę. Dalijasi įspūdžiais po koncertų, renginių, parodų.</p> <p>Pasakoja įspūdžius apie muzikos, vaidinimo siužetą, vaizduojamus įvykius, veikėjus, jų nuotaiką, kilusius vaizdinius, potyrius. Ilgai sutelkia dėmesį, seka sudominusi filmą, spektaklį. Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius, pasako kas gražu. Piktinasi netinkamu elgesiu, išsako pastabas. Mėgdžioja gražaus elgesio pavyzdžius, kritiškai vertina savo ir kitų išvaizdą: aprangą, šukuoseną. Sako komplimentus. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, reiškia savo nuomonę, argumentuoja, kodėl gražu, pastebi nepavykusi kūrinių atlikimą</p>
<h3>4.3. PASIEKIMŲ SRITIS: KŪRYBIŠKUMAS</h3>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas</p>	
<p>Esminis gebėjimas. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas, kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas), savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys, gairės</p>
<p>1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis</p> <p>Pastebi ir smalsiai, gyvai reaguoja į aplinkoje esančius pažįstamus ir naujus vizualius ir garsinius stimulus.</p>	<p>Spontaniškai tyrinėja, eksperimentuoja, išbando kūrybines medžiagas, priemones ir įvairias veiklos formas, veikdami spontaniškai ar įsitraukdami į organizuotą veiklą.</p>

<p>Džiaugsmingai reaguoja į savo paties veikimą ir žaismingai atkartoja tai, kas jam patiko.</p> <p>2-asis žingsnis Žaismingai, neįprastais būdais tyrinėja daiktus, garsus, judesius, kvapus, skonius.</p> <p>Išgauna, komponuoja patikusius garsus, judesius, veiksmus, objektus, atrasdamas naujus veikimo būdus.</p> <p>3-iasis žingsnis Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus veikėjo veiksmus</p>	<p>Generuoja idėjas, kuria – žaidžia, imituoja, improvizuoja, komponuoja, aranžuoja, modeliuoja, pritaiko, interpretuoja, reflektuoja; atlieka tai, ką pats sukuria, ir tai, ką išmoksta iš kitų.</p> <p>Ugdosi savitus žaidybinius gebėjimus ir plėtoja vaizduotę, kūrybiškumą, stiprina improvizacinius įgūdžius, ugdo simbolinį mąstymą ir socialinio bendravimo vertybinius pagrindus</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Veikdamas pasitelkia vaizduotę. Pastebi, išbando, kaip įvairios medžiagos, priemonės ir daiktai gali būti naudojami skirtingais būdais. Žaisdamas prisiima menamus vaidmenis, kuria siužetus, spontaniškai keičia žaidimo taisykles.</p> <p>Pasirenka kurti vienokiu ar kitokiu būdu, renkasi mėgstamas veiklas ir veikimo būdus. Domisi tuo, ką veikia, kuria kiti vaikai.</p> <p>5-asis žingsnis Generuoja naujas idėjas, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. Neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse.</p> <p>Autentišką pasaulio matymą išreiškia įvairiais būdais, keičia, pertvarko savo kūrybines idėjas, siūlo kelis jų variantus.</p> <p>Supranta ir nusako konkretaus savo kūrinio paskirtį.</p> <p>6-asis žingsnis Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus</p>	<p>Žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus;</p> <p>Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą.</p> <p>Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. pasitelkia papildomas priemones;</p> <p>Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, nuolat dalinasi savo idėjomis su suaugusiuoju, kitais vaikais.</p> <p>Spontaniškai tyrinėja, išbando kūrybines medžiagas, priemones ir įvairias veiklos formas, veikdami spontaniškai ar išitraukdami į organizuotas veiklas. Sukuria naujus objektus derindamas įvairias medžiagas, buitines daiktus, baldus, išbando ir jungia įvairią veiklą. Persikūnija į įvairius veikėjus, sugalvoja nebūtus personažus. Pasakoja apie save, šeimą prikurdamas nebūtų įvykių. Pasitelkia vaizduotę žaisdamas, pasakodamas, judėdamas. Vaidmenų žaidimuose pasirenka įvairių jam žinomų profesijų atstovų vaidmenis. Naudojasi anksčiau išbandyta medžiaga ją perkurdamas. Ieško būdų neįprastoms, netikėtoms idėjoms įgyvendinti. Bando nuspėti įvykius pagal tai ką pastebi. Žinomas istorijas pakeičia naujais herojais, veikėjais</p>
<p>Pedagoginės strategijos: mokytojas palaiko vaikų kūrybos procesą, sudaro sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti, reikštis, išsakyti savo nuomonę, grožėtis</p>	
<p>Ugdymo organizavimo formos: muzikinės, meninės, patyriminės, edukacinės veiklos, savarankiškas muzikavimas, vakaronės, rytmečiai, kūrybinės dirbtuvės, koncertai, pramogos, šventės, plenerai, renginiai, parodos, akcijos, konkursai, festivaliai, projektai</p>	

Ugdymo(si) kontekstai: orientuojasi į aplinkos, skatinančios vaikų estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, saviraišką, tyrinėjimo džiaugsmą, sukūrimą. Kuriamą vaizduotę, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius	
Pedagogo vaidmuo: Mokytojas - nuolat stebintis ir pats besimokantis, drauge su vaikais modeliuojantis vaikų smalsumą skatinančią ugdymosi aplinką tiek grupėje, tiek lauke, tiek netradicinėse erdvėse, suteikiantis daugiau galimybių ieškoti atsakymų į keliamus klausimus. Mokantis žingsnis po žingsnio atlikti veiksmus, pozityvaus pastiprinimo naudojimas, individualizavimas, pagal vaikų gebėjimų ūgtį	
5. AUGINAMA VAIKO GALIA: LANKSČIAI MĄSTANTIS	
5.1. PASIEKIMŲ SRITIS: MATEMATINIS MĄSTYMAS	
Vertybinių nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais	
Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį	
Pasiekimų srities dėmenys: skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis, mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas, geometrinių modelių pažinimas, vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas	
Numatomi pasiekimai	Ugdymo turinys, gairės
1–3 metai	
1-asis žingsnis Sugriebia daiktą, jį meta (paleidžia), siekia kito daikto, naudoja kūno kalbą. Stebi įvairius objektus, deda vieną daiktą ant kito. Susidomi, matydamas forma, dydžiu ar spalva išsiskiriantį daiktą. Emocingai reaguoja į pasikartojančius garsus, judesius.	Atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Vaikai natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų.
2-asis žingsnis Mažesnius objektus įdeda į didesnius, surikiuoja du tris daiktus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę.	Įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Ima reaguoti į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. mokosi pavadinti vis daugiau figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų.
3-iasis žingsnis Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio)	Palaiapsniui išmoksta vis tiksliau apibūdinti savo ir objektų padėtį bei vietą kitų objektų ir žmonių atžvilgiu. Noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų atpažinimo veiklas
4–6 metai	

<p>4-asis žingsnis</p> <p>Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, 4, 5, atpažįsta atitinkamus skaitmenis. Skaičiuoja daiktus, jų kiekį susieja su skaičiumi. Žymi, skaičiuoja stebimus objektus, padedamas mokytojo radinius pateikia grafine išraiška (lentele, piktograma). Palygindamas kiekius, taiko atitikimo arba nuoseklaus skaičiavimo strategijas, supranta, ką reiškia „vieni daugiau“ („mažiau“), „tiek pat“ („lygu“).</p> <p>Atrenka vienodo ilgio, aukščio, pločio, tūrio daiktus. Dažniausiai taiko tiesioginį palyginimą. Dydžių skirtumams apibūdinti pradeda vartoti aukštesniojo laipsnio būdvardžius (ilgesnis, trumpesnis ir pan.).</p> <p>Parodo, kurie artimoje aplinkoje esantys daiktai savo forma primena skritulį, kvadratą, rutulį ar kubą. Pagal vieną savybę (požymį) klasifikuoja ir rūšiuoja dviem požymiais besiskiriančių objektų rinkinius. Kasdienėse veiklose pradeda vartoti žodžius: pirmyn – atgal, kairėn – dešinėn, aukštyn – žemyn. Nupiešia paprastą planą, kuriame atvaizduoja 2–3 matomus daiktus. Atpažįsta dviejų pasikartojančių elementų seką, ją nukopijuoja, pratęsia 1–2 elementais iš bet kurios pusės.</p> <p>5-asis žingsnis</p> <p>Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 9, juos parašo skaitmenimis, susieja su daiktų skaičiumi. Palygina rinkinių iki 5 daiktų kiekviename kiekius, atlieka sudėties ir atimties veiksmus 5-ių ribose.</p> <p>Atpažįsta skritulį, kvadratą, trikampį, kubą, rutulį.</p> <p>Popieriaus lape atvaizduoja kelių matomų daiktų išdėstymą, apibūdina jų vietą, padėtį vienas kito atžvilgiu.</p> <p>6-asis žingsnis.</p> <p>Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafinais jų vaizdais sprendamas problemas.</p> <p>Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų</p>	<p>Įsitraukia į skaičiavimo veiklas. Mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal, pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus. Vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, vaikai mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį sprenddami problemas, pradeda vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai.</p> <p>Mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. Mokosi piešinyje, diagramoje ar schemoje pavaizduotus duomenis suprasti, apibūdinti ir interpretuoti.</p> <p>Įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus: naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę didesniems daiktų dydžiams įvertinti; naudoti trečią daiktą kaip tarpininką dydžiams palyginti.</p> <p>Atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. Atpažįsta skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį, kubą, rutulį, mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti, komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų sekas. Vaikai eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniiais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus.</p> <p>Įgyja vis daugiau patirties gestais, kalba ar piešiniais, duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį)</p>
<p>5.2. SKAITMENINIS SUMANUMAS</p>	
<p>Vertybė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas</p>	

Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas	
Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones, elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas, veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti, saugus naudojimas išmaniaisiais įrenginiais	
Numatomi pasiekimai	Ugdymo turinys, gairės
1–3 metai	
<p>1-asis žingsnis Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų (pvz., kūdikių karuselė).</p> <p>2-asis žingsnis Susidomi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, spaudo, liečia, purto ir k.t. siekdamas efekto. Žaisdamas pradeda paeiliui atlikti dviejų vaikui suprantamų veiksmų sekas (pvz., trepsėti ir ploti).</p> <p>3-iasis žingsnis Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas</p>	<p>Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.).</p> <p>Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles)</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Atliepia, komentuoja įvairiomis formomis pateikiamą informaciją. Vartoja kai kuriuos su technologijų naudojimu susijusius žodžius, pasakoja apie interaktyvią knygelę, programėlę, žaidimą. Mokytojo padedamas naudoja skaitmeninį fotoaparata savo patirčiai ir aplinkiniam pasauliui fiksuoti. Supranta ir atlieka grafiniais simboliais ir objektais žymimas komandas. Mokytojui prižiūrint ir padedant bando su kitais bendrauti skaitmeninėmis technologijomis.</p> <p>5-asis žingsnis Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojami įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis. Naudoja įvairias technologijas (fotografavimą, skaitmeninį piešimą, garso įrašų darymą) skaitmeniniam turiniui kurti.</p>	<p>Naudojasi jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt.) žaisdami ir pažindami aplinką.</p> <p>Gauna informaciją naudodamiesi išmaniaisiais įrenginiais, realiu laiku jungdamiesi prie nuotolinių įrenginių ir informacinių svetainių. Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju.</p> <p>Susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka. Žaisdami vaikai atlieka vieni kitų sakomus nurodymus, komandas. Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Siekdami rezultato ir naudodamiesi realiais objektais kaip simboliais, vaikai dėlioja ir atlieka veiksmų seką. Žaisdami, konstruodami,</p>

<p>Paaškina ir suaugusiojo padedamas laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.</p> <p>Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą).</p> <p>Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką</p>	<p>vaikai bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai. Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas. Stebėdami ir nagrinėdami įvairių veiklų atlikimo veiksmus, pastebi jų pasikartojimą.</p> <p>Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis vaikai susipažįsta programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas ir jas vykdydami. Programuodami nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, vaikai nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta kartojamus veiksmus. Vaikai išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimą rezultatą, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo</p>
<p>Pedagoginės strategijos: mokytojas parenka aktualias, prasmingas, vaikų amžiui pritaikytas skaitmeninių technologijų priemones robotukus, išmanius žaislus, skaitmeninius žaidimus ir kitas programėles</p>	
<p>Ugdymo organizavimo formos: patirtinė veikla- tyrinėjimai, eksperimentai, veikimas su priemonėmis, diskusijos, įgytos patirties reflektavimas</p>	
<p>Ugdymo(si) kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas. Vaikai įtraukiami į aplinkos tyrinėjimus. Skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymo(si) būdus. Patys spėlioja, ieško atsakymų į kylančius klausimus., tyrinėjimais grindžia savo sprendimus</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: mokytojas kuria ugdymo(si) aplinką, pažadinančią vaikų smalsumą, kviečiančią tyrinėti ir atrasti. Sudaro sąlygas vaikams tyrinėti įvairias būdais. Skatina vaikus reflektuoti savo atliktą veiklą ir jos rezultatą</p>	
<p style="text-align: center;">6. AUGINAMA VAIKO GALIA: KOMUNIKABILUS</p>	
<p>6.1. PASIEKIMŲ SRITIS: KALBŲ SUPRATIMAS</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką, gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmės, domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais, gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus</p>	
<p style="text-align: center;">Numatomi pasiekimai</p>	<p style="text-align: center;">Ugdymo turinys (vaiko veiksenos)</p>
<p style="text-align: center;">1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis</p>	<p>Ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia</p>

<p>Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą, dalyvauja abipusėje sąveikoje: palaiko akių kontaktą, atpažįsta ir reaguoja į aplinkoje pasikartojančius garsus, ritmus, judesius, vaizdus.</p> <p>Palankiai reaguoja į knygelių skaitymą (vartymą).</p> <p>2-asis žingsnis</p> <p>Klausosi ir mimika, gestais, kalba reaguoja į suaugusiųjų ir vaikų kalbėjimą, supranta 2–3 žodžių vientisinius sakinius ir klausimus; po kelių pakartojimų įsidėmi paprastus naujus žodžius.</p> <p>Pradedą atpažinti mėgstamas knygeles, nori, kad jas paskaitytų; pats varto ir žiūrinėja knygeles.</p> <p>Supranta girdimus nesudėtingus trumpus tekstus: įsitraukia į žaidimus, kartoja dainelių, skanduočių skiemenis.</p> <p>3-iasis žingsnis</p> <p>Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus</p>	<p>emocinga intonacija. Vaikai ugdomi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydami įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas.</p> <p>Žodinės kalbos supratimą išreiškia reaguodami į suaugusiojo kalbą gestais, mimika, veiksmais. Dalyvauja vaidmenų žaidimuose. Vaikai supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veikslių pavadinimus. Jie supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakarė susijusius paaiškinimus.</p> <p>Plėtoja nežodinės kalbos suvokimą ir aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba.</p> <p>Ugdomi vaizdinės informacijos suvokimą, dalyvaudami suaugusiojo siūlomose veiklose, kuriose naudojamos skirtingų formų, spalvų, dydžio priemonės, simboliniai ženklai, vartomos bežodės paveikslėlių knygelės ir knygos su atskirais žodžiais bei tekstais</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis</p> <p>Išklauso, supranta ir reaguoja į tai, ką jam sako, reaguoja į klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kodėl“, „kaip“, „koks“, kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus; atpažįsta, kai kalbama ne gimtąja kalba.</p> <p>Supranta tą pačią mintį, idėją, jausmą, išreikštą skirtingais būdais: vaizdiniu arba garso kūrinium, kūno kalba, žodine ir simboliškai raiška.</p> <p>Domisi rašytinės kalbos elementais ir atkreipia dėmesį į juos savo aplinkoje; atpažįsta vieną kitą raidę ar skaitmenį, pirmąją savo vardo raidę.</p> <p>Klausosi tiesiogiai atliekamų ir įrašytų, skaitomų, pasakojamų, deklamuojamų ir dainuojamų kūrinų, įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius, reiškinius, atsimeina kai kuriuos juose minimus įvykius ir juos perteikia skirtingais raiškos būdais.</p> <p>5-asis žingsnis</p> <p>Supranta sudėtingus kelių dėmenų sakinius, ilgesnių dialogų ar monologų turinį; stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.</p>	<p>Plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdomi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais.</p> <p>Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Žaisdami, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.</p> <p>Kalbos supratimą gilina klausydami amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomą kontekstu. Vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminčių daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt., prasmę.</p> <p>Atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, demonstruodami augantį kritinį mąstymą.</p> <p>Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Vaikai įsitraukia į veiklas, susijusias su</p>

<p>Atpažįsta, kokie atskiri raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Atpažįsta savo vardo ir kitas asmeniškai aktualias raides, skaitmenis, supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę; geba nuspėti turinį pagal knygos pavadinimą, viršelį, iliustracijas.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę. Supranta, kad raštas yra sistema, suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis.</p> <p>Domisi įvairiais rašytiniais tektais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą</p>	<p>simboline ir rašytine raiška, kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Plečia vaizdinės informacijos ir rašytinių simbolių suvokimą. Vaikai formuojasi kritinio mąstymo pradmenis, pradeda suprasti perkeltines prasmes, stebėdami ir tyrinėdami artimiausioje aplinkoje pateikiamą jiems aktualią rašytinę ir vizualinę informaciją, pavyzdžiui, kalbėdami apie skaitomo teksto prasmes, spaudinių iliustracijas, nuotraukas, lauko erdvėse pastebimus ženklus, užrašus, skelbimus. Domisi ir supranta knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas, suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus. Vaikai imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide, supranta, kad garsas siejamas su raide, ir kad raidės turi savo pavadinimą bei specifinę grafinę raišką. Dalyvaudami mokytojo siūlomose veiklose vaikai susipažįsta su kitais rašytinės raiškos būdais, pavyzdžiui, Brailio raštu</p>
<p>5.2. KALBINĖ RAIŠKA</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį, gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones, gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis</p>	
<p>Numatomi pasiekimai</p>	<p>Ugdymo turinys (vaiko veiksenos)</p>
<p>1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis</p> <p>Aktyviai bendrauja garsais, gestais, mimika išreiškdamas savo emocijas ir poreikius; čiauška, kartoja, bando mėgdžioti kalbančiųjų lūpų mimiką, tariamus garsus ir skiemenis, taria priebalsių ir balsių junginius.</p> <p>2-asis žingsnis</p> <p>Aktyviai kartoja naujus garsus, žodžius, ženklus, gestus, žaidžia garsais ir žodžiais; vartoja garsažodžius, pavadina kai kuriuos objektus ar veiksmus, vartoja trumpus žodžius norams išsakyti.</p>	<p>Daug mėgdžioja, čiauška, bando reaguoti ir kartoti suaugusiųjų tariamus garsus, dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi.</p> <p>Pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudami ir komunikuodami su suaugusiaisiais ir bendraamžiais įvairiose veiklose. Koncentruojasi į save, kalba sau ir su savimi, neadresuodami kalbos kitam.</p>

<p>Žodžio ir gesto sakiniiais kalba apie tai, ką mato ir girdi. Domisi rašymo priemonėmis, spontaniškai brauko lape.</p> <p>3-iasis žingsnis</p> <p>2–3 žodžių vientisiniais sakiniiais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; atsako į paprastus klausimus; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas.</p> <p>Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus</p>	<p>Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami vaikai mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius.</p> <p>Plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami: stebėdami rašančiuosius ar piešančiuosius, bandydami imituoti, braukyti, keverzoti, piešinėti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis</p> <p>3–5 žodžių vientisiniais sakiniiais kalba pats sau ir kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, kreipiasi, tariasi, laikydamasis elementarių kalbinio bendravimo normų; veikia ir veikė; taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų; dažniausiai taisyklingai vartoja gramatines žodžių formas, prielinksnius, žodžius derina.</p> <p>Deklamuoja trumpus eilėraščius arba eilėraščių fragmentus, padedamas pasakoja trumpas pasakas, istorijas, žinomų knygų turinį.</p> <p>Domisi galimybe rašyti, bando kopijuoti matomus simbolių, raides, skaičius; raides ir simbolių pradeda naudoti įvairioje.</p> <p>5-asis žingsnis</p> <p>Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, veikė ar veiks, kas vyksta, vyko ar vyks, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja; laisvai kalba sudėtiniais sakiniiais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis įvaldytų kalbos taisyklių.</p> <p>Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, žaistus žaidimus, papasakoja 2–3 pagrindinius įvykius iš gerai žinomos istorijos, išlaikydamas jų eiliškumą; geba atsakyti į klausimus apie jam skaitytą tekstą.</p> <p>Supranta rašymo tikslus, bando perteikti informaciją piešiniu, kopijuodamas arba užrašydamas raides, simbolių ar žodžius; kuria savo ženklus ir simbolių; braižo ir aiškina paprastus planus, schemas.</p> <p>6-asis žingsnis</p> <p>Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja</p>	<p>Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Vaikai pradeda vartoti vis sudėtingesnės sandaros žodžius ir retesnes gramatines struktūras dalyvaudami pokalbiuose. Vaikai aktyviau kalba, ieško būdų, kaip aiškiau išreikšti mintį. Vaikai vartoja įvairias kalbos dalis, kalba taisyklingais vientisiniais ir sudėtiniais sakiniiais, formuluoja klausiamuosius sakinius, kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles.</p> <p>Klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų. Mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas. Žaisdami įsitraukia į dialogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas.</p> <p>Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, pavyzdžiui: „rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolių, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolių, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais. Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolių ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto, rengia simbolių, piešinių, ženklų „laiskus“ gamtos gyvūnams, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, kuria istorijas apie raides ar garsus, stato ir konstruoja simbolių, raides. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniiais,</p>

<p>mandagumo ir vaizdingus žodžius klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku.</p> <p>Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose.</p> <p>Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius</p>	<p>rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams. Po darbėliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius. Iliustruoja pasakas, pasakojimus, filmukus, iliustracijose parašydami nukopijuotas raides, žodžius. Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides.</p> <p>Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas</p>
<p>Pedagoginės strategijos: jungtinio dėmesio inicijavimo ir palaikymo strategija, ugdymosi situacijų pedagoginė strategija, dialogo pedagoginė strategija, mąstymo įrankių naudojimo pedagoginė strategija, lėtojo mokymosi pedagoginė strategija</p>	
<p>Ugdymo organizavimo formos: ryto/popietės ratas, vaikų veikla kampeliuose, erdvėse, zonose, žaidimų savaitės, dienos, pažinimo salos, problemų sprendimo stotelės, kūrybinės dirbtuvės, bendravimo salos, istorijų kūrimo stotelės</p>	
<p>Ugdymo(si) kontekstai: kalbų įvairovės, dialogo kontekstas, situacinis kontekstas, žaismės kontekstas, atradimų kontekstas, įtraukiantis kontekstas</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: ugdymo aplinkos ir priemonių sukūrimas ar pritaikymas, vaikų įtraukimas į ugdomąją veiklą, vaikų mokymosi/ugdymosi veikiant procesų koordinavimą, mokymosi/ugdymosi proceso ir rezultatų reflektavimo skatinimas, vaiko klausymosi pedagoginė strategija</p>	
<p style="text-align: center;">7. AUGINAMA VAIKO GALIA: JAUTRUS KULTŪRINEI IR EMOCINEI ĮVAIROVEI</p>	
<p>7.1. PASIEKIMŲ SRITIS: SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ</p>	
<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį</p>	
<p>Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti</p>	
<p>Pasiekimų srities dėmenys: gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti, savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas, gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių</p>	
<p style="text-align: center;">Numatomi pasiekimai</p>	<p style="text-align: center;">Ugdymo turinys (vaiko veiksenos)</p>
<p style="text-align: center;">1–3 metai</p>	
<p>1-asis žingsnis Gerau jaučiasi įprastoje saugioje aplinkoje. Nusiramina prigludžiamas, kalbinamas, nešiojamas. Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, prie kurio yra prisirišęs, tapatinasi su jo veido išraiška, balso intonacijomis.</p> <p>2-asis žingsnis</p>	<p>Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos.</p> <p>Mokydamiesi tinkamai elgtis, pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės, atsižvelgti į kito prašymus</p>

<p>Nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas, migdomas. Pats ieško nusiramavimo: apsikabina minkštą žaislą. Pradedama valdyti savo dėmesį, emocijų raišką ir veiksmus. 3-iasis žingsnis Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, valdo savo emocijų raišką ir elgesį.</p>	
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį iškaudino, supykde, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. Trumpam tikslingai sutelkia dėmesį ir pastangas siekdamas įgyvendinti ketinimą. Primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. 5-asis žingsnis Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos. Ramioje situacijoje konfliktą sprendžia žodžiais, o ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes. Nesunkiai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių 6-asis žingsnis Pats taiko įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus</p>	<p>Pradedama valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus.. Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Vaikai sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima, mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių bendraujant atrastus įvairius emocijų ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas</p>
7.2. PASIEKIMŲ SRITIS: EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA	
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais	
Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus	

Pasiekimų srities dėmenys: savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas, kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos, savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas	
Numatomi pasiekimai	Ugdymo turinys (vaiko veiksenos)
1–3 metai	
<p>1-asis žingsnis Mimika, kūno judesiais ir garsais išreiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. Patiria išsiskyrimo su tėvais nerimą ir džiaugsmą jiems sugrįžus. Išreiškia nerimą, pamatęs nepažįstamą žmogų. Atspindi suaugusiojo ar kito vaiko emocijų raišką (šypsosi, jei juokiasi kitas; nusimena, jei kitas verkia).</p> <p>2-asis žingsnis Džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį reiškia skirtingu intensyvumu; būdinga greita nuotaikų kaita. Reaguoja į kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.</p> <p>3-iasis žingsnis Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja</p>	<p>Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias savo emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius. Mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrų“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus. Vaikai iki 1 metų susitapatindami atspindi suaugusiojo ir kitų vaikų emocijas, 2–3 metų vaikai atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso, jeigu dažnai žaidžia, klausosi muzikos, juda greita ir kartu per kasdienes ugdomasias veiklas</p>
4–6 metai	
<p>4-asis žingsnis Pradedą suprasti, kad skirtingose situacijose jaučia skirtingas emocijas, jas pavadina, išreiškia mimika, balsu, judesiu, vaizdu. Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos toje pačioje situacijoje gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pat metu liūdna).</p> <p>5-asis žingsnis Atpažįsta ir pavadina savo emocijas bei jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais.</p> <p>6-asis žingsnis Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis.</p>	<p>Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius, kurie nematoma padaro matomą. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajusti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Kurdami savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas, vaikai išvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinaus mokymosi būdus, stiprina</p>

<p>Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti</p>	<p>pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje</p>
<p>Pedagoginės strategijos: ugdymo(kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai, nes ji turi neprilygstamą vertę ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui</p>	
<p>Ugdymo organizavimo formos: naratyvinis žaidimas, stebėjimas, kritinis mąstymas, palankios aplinkos kūrimas, vaikų projektai, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is), atradimų stotelėse, pažinimo salose</p>	
<p>Pedagogo vaidmuo: mokytojai stebi, kuo vaikai domisi, ką geba, ir pritaiko kontekstą plėtoti pastebėtus vaikų interesus ir gebėjimus. Mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, stebėtojais, kartu besimokančiais</p>	
<p>Ugdymo(si) kontekstai: universalus dizaino mokymuisi kontekstas, žaismės kontekstas, kultūrinio dialogų kontekstas</p>	

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

16. Vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėjimas – tai neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas, analizavimas, reflektavimas, apibendrinimas. Pasiekimų stebėseną padeda mokytojams ir specialistams atkreipti dėmesį į kiekvieno vaiko ugdymo(si) skirtybes, poreikius bei sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui siekti asmeninių rezultatų.

17. Įgyvendinant Programos uždavinius, vaiko ugdymosi pasiekimai Lopšelyje-darželyje stebimi nuolat, kai pedagogai pastebi naujai atsiradusį ar patobulėjusį vaiko gebėjimą ir pildo vaiko pasiekimų vertinimo ir pažangos aplanką, kuriame kaupiami vaiko veiklos darbai, pavyzdžiai, iliustruojantys vaiko pasiekimus, pažangą, suteikiantys suprantamą informaciją apie vaiko pasiekimus ir daromą pažangą visiems ugdymo proceso dalyviams. Vaiko ugdymo(si) pasiekimai apibendrinami 2 kartus per metus – rudenį (spalio mėnesį) ir pavasarį (gegužės mėnesį) elektroninio dienos sistemoje www.musudarzelis.com

18. Ugdymosi pasiekimų stebėsenos metodai: pokalbis, vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė, vaiko elgesio faktų analizė, situacijų aprašymas, pedagogo užrašai, stebėjimas, vaiko ugdymosi pasiekimų įsivertinimas ir kt.;

19. Vykdamas vaiko pasiekimų dokumentavimą ir stebėseną laikomasi vertinimo etikos reikalavimų, objektyvumo ir humaniškumo, konfidencialumo bei pozityvumo principų.

20. Tėvams teikiama informaciją apie vaiko stebėsenos rezultatus: elektroniniame dienynė www.musudarzelis.com; individualių pokalbių metu (ne rečiau kaip du kartus per metus); kasdienių pokalbių metu mokslo metų eigoje, supažindinant su vaiko darbais, pedagogo pastebėjimais, rekomendacijomis ir kt.

21. Programa siekiama jos dermės su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa:

21.1. vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina Lopšelio-darželio Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si);

21.2. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Klevelis“
mokytojų tarybos 2025 m. gegužės 5 d. posėdžio
protoliniu nutarimu
(protokolas Nr. PP-13-(1.6.))
